

Από τον αρχαίο περιηγητή και συγγραφέα **Παυσανία**, που επισκέφτηκε την Αχαΐα το **174 μ.Χ.** ,
πληροφορούμεθα: «Τη χώρα ανάμεσα στην Ηλεία και τη Σικυωνία, κατά μήκος του κόλπου που εκτείνεται προς ανατολάς, την ονομάζουν επί των ημερών μας Αχαΐα, επειδή οι κάτοικοί της είναι Αχαιοί, στα παλιά όμως χρόνια η χώρα ονομάζονταν Αιγιαλός και εκείνοι που τη νέμονταν Αιγιαλείς, από τον τότε βασιλιά της σημερινής Σικυωνίας Αιγιαλέα».

Ως πρώτοι οικιστές του Αιγιαλού και της Βόρειας Πελοποννήσου εμφανίζονται οι **Πελασγοί** , κατά την εποχή του χαλκού, περίπου τον
22ο π.Χ.
αιώνα.

Τα πελασγικά φύλα, ήρθαν μάλλον από τη Μικρά Ασία και, διά μέσου της Θράκης και της Θεσσαλίας, έφτασαν και αποίκισαν την περιοχή. Η γλώσσα των Πελασγών συνέβαλε τα μέγιστα στη διαμόρφωση της ελληνικής.

Οι λεγόμενοι και **Πρωτοέλληνες**, υπέταξαν τους αυτόχθονες πληθυσμούς, μετασχηματίζοντας τους **οικισμούς** τους, ιδρύοντας ταυτόχρονα και νέους. Πιθανολογείται ότι έχτισαν τους οικισμούς: Αιγιαλό, Πάλεια, Λάρισα, Γονόεσσα, Πελλήνη, Αίγειρα, Αιγές, Πειράς, Ευρυτείας, Φελόη, Ρύπες, Βούρα, Αίγιο, Αρόη, Άνθεια, Μεσσάτις, Αργυρά, Βολίνα, Άρβα και άλλους. Την περιοχή της επικράτειάς τους ονόμασαν Αιγιάλεια ή Αιγιαλό ή και Αιγίαλο, ενώ τον εαυτό τους Αιγιαλέους Πελασγούς.

Μετά από περίπου εφτά αιώνων κυριαρχίας των Πελασγών, η περιοχή κατακτήθηκε, γύρω στα **1.406 π.Χ.**, από τους **Ίωνες** της **Αττικής**.

Κατά τα γραφόμενα από τους Ηρόδοτο, Στράβωνα και Παυσανία, φαίνεται ότι οι Ίωνες διαίρεσαν την περιοχή σε 12 μέρη και σε κάθε ένα από αυτά σχημάτισαν μια κωμόπολη.

Τότε, ο παλαιός Αιγιαλός ή Αιγιάλεια, ονομάστηκε Ιωνία, με πρωτεύουσα την Ελίκη, που καταστράφηκε από το φοβερό σεισμό του **373 π.Χ.** Στην ένωση των 12 πόλεων, συμμετείχαν και το Αίγιο, η Πελλήνη, η Υπερησία (που προηγουμένως ονομαζόταν Αιγείρα), οι Αιγές, η Βούρα, οι Φαρρές, η Τρίτεια, οι Ρύπες, ο Ωλενός, η Δύμη (μάλλον η παλαιά Πάλεια) και η Κερύνεια.

Η ανάπτυξη της περιοχής ήταν ταχεία και συνδεδεμένη με τα κέντρα του **Μυκηναϊκού Πολιτισμού** και ιδιαίτερα με τις Μυκήνες.

Πόλεις - οικισμοί όπως η Ελίκη, το Αίγιο, η Υπερησία, η Πελλήνη και ο Αιγιαλός, αναφέρονται και στον κατάλογο των πλοίων που έλαβαν μέρος στον **Τρωικό Πόλεμο (1.193-1.184 π.Χ.)** , ενώ η τελική απόφαση, για τον πρώτο μεγάλο πόλεμο στην ιστορία της ανθρωπότητας, το δεκάχρονο και πολυαίμακτο Τρωικό, ελήφθη στο Αίγιο και στο ιερό του Ομαγυρίου Διός, σε σύσκεψη που έγινε υπό την εποπτεία του ίδιου του Αγαμέμνονα.

Δεν πέρασαν, όμως, τριακόσια χρόνια από τον αποικισμό τους και οι Ίωνες βρέθηκαν στο κέντρο ενός ανεμοστρόβιλου που συντάραξε την Πελοπόννησο. Γύρω στα **1.100 π.Χ.** οι **Δωριείς** , κατά τμήματα, επιχείρησαν τη φημισμένη « **Κάθοδό** » τους, περνώντας από το στενό Ρίου - Αντιρρίου, και εισβάλλοντας από την περιοχή της Κορίνθου. Σε μικρό χρονικό διάστημα, οι Δωριείς έγιναν κυρίαρχοι όλης της Πελοποννήσου, εκτός της χώρας των Ιώνων.

Η αναστάτωση όμως, που προκλήθηκε τότε, δεν άφησε ανεπηρέαστους τους Ίωνες. Γιατί, οι διωγμένοι από τις πατρίδες τους Αχαιοί της Λακεδαίμονας και του Άργους, ζήτησαν και βρήκαν άσυλο στη χώρα των Ιώνων, την οποία όμως, στη συνέχεια και περίπου το **1.088 π.Χ.** , κατέκτησαν διά των όπλων.

Οι **κυρίαρχοι Αχαιοί**, μετονόμασαν την περιοχή σε **Αχα□α** και φρόντισαν την αμυντική θωράκιση των πόλεων - οικισμών, που κατοίκησαν.

Μετασχημάτισαν τους παλαιούς οικισμούς σε πόλεις, κάθε μία από τις οποίες περιλάμβανε εφτά ή οχτώ δήμους, και ίδρυσαν δύο εντελώς νέες πόλεις: την **Πάτρα** και το **Λεόντιο**.

Με τη συνένωση των οικισμών Αρόης, Άνθειας και Μεσσάτιδος, δημιουργήθηκε, με την προτροπή του Πρευγένη και του γιου του Πατρέα - κατά τη μυθολογία - η Πάτρα, στη διοικητική μέριμνα της οποίας ανήκαν και οι πολίχνες Αργυρά, Βολίνα, Άρβα και ίσως η περιοχή της Βούντενης, όπου βρέθηκαν θεμέλια οργανωμένης πόλης. Η ίδρυσή της, θα πρέπει να έγινε το **1.082 π.Χ.** ή περί το **1.041 π.Χ.**

Οι Αχαιοί διατήρησαν εκτός της Ελίκης, που συνέχισε να είναι πρωτεύουσα πόλη, και τους δύο - διοικητικό και θρησκευτικό - θεσμούς των Ιώνων. Δηλαδή, την **ένωση** των **δώ δεκα πόλεων** και τον **αμφικτυονικό θεσμό**, ο οποίος συσπείρωνε όλους τους κατοίκους της χώρας στην Ελίκη για κοινή θυσία στο ιερό του Ελικώνιου Ποσειδώνα.

Αργότερα ο θεσμός της Βασιλείας, έδωσε τη θέση του στη **Δημοκρατία**. Περί το **800 π.Χ.** ανατράπηκε από την εξουσία ο βασιλικός οίκος των **Ατρειδώ ν** και εγκαθιδρύθηκε η Δημοκρατία των Γαιοκτημόνων, η λεγόμενη και **Αριστοκρατία**. Τότε περίπου, οι Αχαιοί ίδρυσαν την πρώτη στην ιστορία της ανθρωπότητας ομοσπονδιακή οργάνωση, το θεσμό «Κοινό των Αχαιών» ή τη λεγόμενη και « **Α΄ Αχαϊκή Συμπολιτεία** ».

Αρχική έδρα του «Κοινού των Αχαιών» ήταν η Ελίκη και μετά το Αίγιο, όπου συγκεντρώνονταν οι αντιπρόσωποι των 12 πόλεων, οι οποίοι, μετά τις θυσίες στους θεούς, συσκέπτονταν και «… ξεπερνούσαν τις μεταξύ τους έριδες και ρύθμιζαν τα κοινά συμφέροντά τους …».

Μάλιστα, η σύνεση και η σταθερότητα του «Κοινού των Αχαιών» κατέστησαν το θεσμό

υποδειγματικό, στη συνείδηση των υπόλοιπων Ελλήνων, αλλά και των ξένων. Ακόμα και οι Ρωμαίοι, ενδιαφέρθηκαν αφού «η Ρωμαϊκή Σύγκλητος τον 5ο π.Χ. αιώνα έστειλε πρέσβεις στην Ελίκη και πήρε υπόδειγμα δημοκρατικής ομοσπονδίας των πόλεων …».